

1 **דְּאִיתוּבָה דְּעֵתִיָּה** – כדי שתתיישב דעתו, שידע שלא התכוונתי
2 להקדימו, אלא החמור עשה זאת מעצמו. **אָמַר לִיה** [לרבה בר רב
3 הונא], שנינו שחמור יוצא באפסר, שבו הוא משתמר. ויש ללמוד
4 מכך שבשמירה מעולה יותר, כגון בפרומביא – [ברסן של ברזל], אינו
5 יוצא. ויש לשאול, **חֲמור שְׁעָסְקוּ רַעִים** – שהתנהגותו רעה, וצריך
6 שמירה מעולה יותר משאר חמורים, כגון חמור זה שלי, מהו – מה
7 דינו, האם מותר לו לצאת **בְּפִרְזוֹ בְּשִׁבְתָּה**, שאין זו שמירה יתירה
8 עבורו. ובשאלתו זו בא לוי להודיע לרבה בר רב הונא שחמורו שונה
9 משאר חמורים בכך שעסקיו רעים, ויבין שמה שהקדימו אינו מדעתו
10 אלא החמור עשה זאת מעצמו. **אָמַר לִיה** – השיב לו רבה בר רב
11 הונא ללוי על שאלתו, **הָכִי אָמַר אֲבוֹךָ מִשְׁמִירָה דְּשִׁמוּאֵל** – כך אמר
12 אביך – [רב הונא בר חייא] בשם שמואל, **הֲלָכָה בְּחֲנִינְיָא** שאמר שחיה
13 יוצאת בסוגר, שהוא סובר ששמירה יתירה אינה נחשבת משא, ואם
14 כן, אף חמור רגיל, שפרומביא היא שמירה יתירה עבורו, יוצא בו
15 בשבת, ובודאי חמור זה שעסקיו רעים מותר לצאת בו.

16 עז אינה יוצאת באפסר, משום שראשה דק ושאינו רחב יותר
17 מצוארה ואינו מחזיק את האפסר במקומו שבצוארה שלא יצא,
18 וטבעה שכאשר אחזים אותה היא קופצת לצדדים כדי להתנתק
19 מהאחיזה, וחששו חכמים שמא על ידי כך יסור האפסר, והאוחז לא
20 יבחין וימשיך לאחוז בו בהליכתו, ועיבירו ארבע אמות ברשות
21 הרבים. הגמרא מביאה אופן שאוחז עז באפסר ואין בו חשש כזה:
22 **תָּנָא רַבִּי** – [שנו ברייתא בבית מדרשו של] **מִנְשֵׁיָא**, עוֹ שֶׁחֶקֶק לָהּ
23 נֶקֶב בֵּין קַרְנֶיהָ, **יוֹצֵאתָ בְּאִפְסָר** התחוב בנקב זה **בְּשִׁבְתָּה**, משום
24 שבאופן זה אין חשש שיסור האפסר, שלא חששו חכמים לכך אלא
25 באופן של קשירה סתם.

26 מסתפקת הגמרא: **בְּעֵי** – [הסתפקו] **רַב יוֹסֵף**, אם תחב לָהּ את האפסר
27 **בְּקִנְיָה**, שקשר את שער הזקן ועשה בו כמין נקב ובו תחב את
28 האפסר, ובא להוציאה כך בשבת, מהו – מה הדין, האם יש לחוש
29 באופן זה להסרת האפסר. מבאר רב יוסף את צדדי הספק: **כִּיּוֹן דְּאִי**
30 **מִנְתַּח לָהּ פְּאִיָּה לָהּ** – כיון שאם תקפוץ ותתנתק כדרכה יכאב לה
31 בוקנה, שהאפסר תחוב בזקן ויתלשו משערויה על ידי הקפיצה, לכן
32 **לֹא אֵתִיָּה לְתַתּוּחָה** – לא תבוא לקפוץ ולהתנתק, ואין לחוש להסרת
33 האפסר וטלטולו, ומותר לצאת כך לרשות הרבים, **אִי דִּילָמָּא** –
34 שמא יש לאסור לצאת כך, משום שיש לחוש דוֹמִינָנִין דְּרַפִּי וְנִפְלִי –
35 שפעמים שהקשר שבוקנה מתרפה ונופל, ויסור האפסר, והאוחז לא
36 יבחין בכך וימשיך לאחוז בו בהליכתו, **וְאֵתִיָּה לְאֵתִיָּי** – ויבוא לטלטלו
37 **אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים**, כפי שחששו בכל עז היוצאת באפסר.
38 מסיקה הגמרא: **תִּיקוּ** – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.

39 הגמרא שבה לנידון (לעיל כא) האם בהמה יוצאת בשמירה יתירה,
40 ומביאה בענין זה מחלוקת רב ושמואל: **תָּנִן הֵתָם** – שנינו במשנה
41 (להלן נד), **וְלֹא תֵצֵא פֶרֶה בְּרִצּוּעָה שְׂבִין קַרְנֶיהָ**. ולא התפרש לשם מה
42 ניתנה רצועה זו בין קרני הפרה. **אָמַר (לִיה) רַב יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא**,
43 **פְּלִיגִי קָה** – נחלקו בביאור משנה זו **רַב וְשִׁמוּאֵל**, חד – אחד מהם
44 **אָמַר**, בֵּין נִיתְנָה הַרְצוּעָה בֵּין קַרְנֶיהָ לְשֵׁם נֹזִי, וּבֵין נִיתְנָה הַרְצוּעָה
45 בֵּין קַרְנֶיהָ כְּדִי לְשַׁמֵּר אותה שלא תברח, שאוחז אותה ברצועה זו,
46 **אָסוּר** שתצא בה. שאם ניתנה הרצועה לשם נזי היא נחשבת משא,
47 ואף אם ניתנה לשם שמירה, כיון שהרצועה היא שמירה יתירה,
48 שהרי הפרה נשמרת אף בלי אחיזה כלל, נחשבת משא. וְחַד – ואחד
49 מהם חלק ו**אָמַר**, שאם ניתנה הרצועה בין קרניה לְשֵׁם נֹזִי, **אָסוּר**
50 שתצא בה, שהיא נחשבת משא, ואם ניתנה הרצועה בין קרניה כדי
51 לְשַׁמֵּר אותה שלא תברח, מוֹתֵר שתצא בה, שאמנם הפרה נשמרת
52 אף בלי אחיזה, והרצועה היא שמירה יתירה, מכל מקום שמירה
53 יתירה אינה נחשבת משא. נמצא שנחלקו רב ושמואל (בשיטת
54 המשנה) בדין שמירה יתירה, ולא התפרש מי המתיר ומי האוסר.

55 הגמרא מבררת מי המתיר ומי האוסר. רב יוסף מוכיח ששמואל הוא
56 המתיר. מוכיחה הגמרא: **אָמַר רַב יוֹסֵף, תְּסַתִּים** – [יש להוכיח]
57 **דְּשִׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר** שאם ניתנה הרצועה לְשֵׁם נֹזִי **אָסוּר** שתצא

58 בה, ואם ניתנה כדי לְשַׁמֵּר אותה מוֹתֵר שתצא בה, ששמירה יתירה
59 מותרת. משום **דְּאָמַר רַב הוֹנָא בְּרַ חֲזִיָּא** (לעיל כא), **שֶׁאִמַּר שְׁמוּאֵל**,
60 **הֲלָכָה בְּחֲנִינְיָא** שאמר שחיה יוצאת בסוגר, משום ששמירה יתירה
61 מותרת. וכיון שכך פסק שמואל, מסתבר לומר שהוא מפרש בדרך זו
62 את המשנה, שלא אסרה יציאת פרה ברצועה שבין קרניה אלא אם
63 ניתנה לנוזי, אך אם ניתנה כדי לשמור מותר, ששמירה יתירה מותרת.
64 מקשה הגמרא על דברי רב יוסף, שיש להוכיח להיפך, ששמואל
65 סובר ששמירה יתירה אסורה. מקשה הגמרא: **אָמַר לִיה** – [לו] **אֲבָי**
66 לרב יוסף, **אֲדַרְבֵּה, תְּסַתִּים** – [יש להוכיח] **דְּשִׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר**
67 **שְׂבִין נִיתְנָה הַרְצוּעָה לְנֹזִי וּבֵין נִיתְנָה הַרְצוּעָה כְּדִי לְשַׁמֵּר אָסוּר**
68 שתצא בה, ששמירה יתירה אסורה. משום **דְּאָמַר רַב יְהוּדָה, שֶׁאִמַּר**
69 **שְׁמוּאֵל**, שנינו במשנתנו (לעיל כא) שגמל יוצא באפסר, ונאקה – [נקבת
70 הגמל] יוצאת בחטם [ושהיא שמירה מעולה מאפסר, וזו שמירתה
71 הראויה של נאקה שהיא קשה להשתמר], ו**מִחֲלִיפִין** היו התלמידים
72 בשאלתם ל**רַבִּי רַבִּי**, באופן שהפכו ושמירתה שָׁל זֶה בָּזוּ, שהיה
73 האפסר על גבי הנאקה [שזו שמירה פחותה] והחטם על גבי הגמל
74 [שזו שמירה יתירה], מהו הדין, האם גם באופנים אלו מותר
75 שיצאו. והוסיף שמואל והביא את ההוכחה שהביאו לפני רבי על גמל
76 בחטם [ושהיא שמירה יתירה], **אָמַר לְפָנָיו** – [לפני רבין] **רַבִּי יִשְׁמְעֵאל**
77 **בְּרַבִּי יוֹסִי, כִּדְ אָמַר אֲבָא** – [אבי, רבי יוסי], **אֲרִיבַע בְּהֵמוֹת יוֹצֵאוֹת**
78 **בְּאִפְסָר, תְּסוּם הַפֶּרֶד וְהַגְּמֵל וְהַחֲמֹר**, משום שזו שמירתה הראויה,
79 ובא רבי יוסי בדבריו למעט אופנים אחרים שאסור לצאת, והאם לֹא
80 – [לא] נאמר שבא לְמַעֲוִי – [למעט] שלא יצא גְּמֵל בְּחֵטֶם, וכך
81 אמר, ארבע בהמות אלו די להן בשמירת אפסר, ולכן אסורות לצאת
82 בשמירה מעולה יותר, וכגון הגמל לא יצא בחטם, ששמירה יתירה
83 אסורה. וכיון ששמואל הביא הוכחה זו, יש לומר שכך דעתו,
84 ששמירה יתירה אסורה, והוא זה שפירש את המשנה שאסור לצאת
85 אף ברצועה שניתנה לשמירה, וקשה על רב יוסף שאמר ששמואל
86 סובר ששמירה יתירה מותרת.
87 הגמרא מתרצת את דברי רב יוסף. מתרצת הגמרא: מכיון שיש
88 סתירה בדעת שמואל, סָמִי הָא מְקַמִּי הָא – הסר הוכחה זו [ששמירה
89 יתירה אסורה] מפני הוכחה זו [ששמירה יתירה מותרת], ונקוט
90 ששמואל הוא הסובר ששמירה יתירה מותרת, וביאר את המשנה
91 שפרה אינה יוצאת ברצועה שבין קרניה רק כאשר נתנה לנוזי, אבל
92 אם נתנה לשמור מותר, אף שזו שמירה יתירה. שואלת הגמרא: **וּמֵאִי**
93 **חֲזִיּוֹת דְּתַסְמִיּוֹת הָא מְקַמִּי הָא** – ומה ראית להסיר הוכחה זו
94 [ששמירה יתירה אסורה] מפני הוכחה זו [ששמירה יתירה מותרת],
95 הלא אפשר לומר גם להיפך, סָמִי הָא מְקַמִּי הָא – הסר הוכחה זו
96 [ששמירה יתירה מותרת] מפני הוכחה זו [ששמירה יתירה אסורה],
97 ונקוט ששמואל סובר ששמירה יתירה אסורה, וביאר את המשנה
98 שפרה אינה יוצאת ברצועה שבין קרניה אף כאשר נתנה כדי לשמור,
99 משום שזו שמירה יתירה. משיבה הגמרא: רב יוסף נקט ששמואל הוא
100 הסובר ששמירה יתירה מותרת, משום **דְּאִישְׁכֶּחָן** – [שמצאנו] שנאמר
101 במפורש **שְׁמוּאֵל הוּא דְּאָמַר** – [שאמר] שאם ניתנה הרצועה לְנֹזִי
102 **אָסוּר** לצאת בה, ואם ניתנה כדי לְשַׁמֵּר מוֹתֵר לצאת בה. **דְּאִתְמַר** –
103 שנאמר בבית המדרש, שנחלקו רב ושמואל בפירוש המשנה, **רַב**
104 **חֲזִיָּא בְּרַ אֲשִׁי אָמַר** בשם רב, בֵּין נִיתְנָה הַרְצוּעָה לְשֵׁם נֹזִי, וּבֵין
105 נִיתְנָה הַרְצוּעָה כְּדִי לְשַׁמֵּר אותה, **אָסוּר** שתצא בה, שאף אם ניתנה
106 לשמירה, כיון שהיא שמירה יתירה אסור שתצא בה. **וְרַב חֲזִיָּא בְּרַ**
107 **אֲבִין אָמַר** בשם שמואל, שאם ניתנה הרצועה לְשֵׁם נֹזִי, **אָסוּר**
108 שתצא בה, שהיא נחשבת משא, ואם ניתנה הרצועה כדי לְשַׁמֵּר
109 אותה מוֹתֵר שתצא בה, ששמירה יתירה מותרת.
110 הגמרא מקשה על רב שאמר ששמירה יתירה אסורה. מקשה הגמרא:
111 **מִיתִיבִי** – הקשו בני הישיבה על דברי רב, שנינו בענין פרה אדומה
112 (פרה פ"ב מ"א), **קִשְׁרָה בְּעִלְיָה** – [את הפרה] **בְּמוֹסְרָה** – [אפסר] **בְּשִׁרָה**
113 לשמש כפרה אדומה, ואינה נפסלת בכך. **וְאִי סִלְקָא דְּעֵתָה מִשְׁאוּי**
114 הוּא – ואם עולה בדעתך לומר ששמירה יתירה כגון זו שקושר פרה

באפסר נחשבת משא, הלא בפרה אדומה **אִשֶּׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל**
אָמַר רַחֲמָנָא – אמרה התורה (במדבר יט ב), ובמשא יש לפסול את
 הפרה מפני שעלה עליה עול.

הגמרא מביאה שלושה תירוצים לקושיא על רב. מתרצת הגמרא:
אָמַר אֲבִי, מה ששינוי שאם קשר פרה אדומה באפסר כשרה,
 מדובר בַּאֲוֹן שהוא מוֹלִיכָה ו–מוליך את הפרה מַעִיר לַעִיר,
 שבאופן זה דרך שמירתה הראויה באפסר, מפני שסתם פרה דרכה
 לפנות למקום המרבץ שלה המצוי מחוץ לעיר, ואין זו שמירה יתירה,
 ולכן היא כשרה. ואכן אם הולך אותה בתוך העיר וקשרה באפסר
 נפסלת, ששם האפסר הוא שמירה יתירה ונחשב משא. מוסיפה
 הגמרא לתרץ: **רַבָּא אָמַר**, שֶׁאֵין ו–שונה פֶּרֶה אדומה משאר פרות,
 משום דְּמִיָּה יִקְרִין, והיא צריכה שמירה מעולה יותר, משעה
 שנולדה, והדרך לשומרה באפסר, ולכן אינו שמירה יתירה והיא
 כשרה. מוסיפה הגמרא לתרץ: **רַבִּינָא אָמַר**, מה ששינוי שפרה
 אדומה אינה נפסלת באפסר שעל גבה, מדובר בַּפֶּרֶה שטבעה להיות
 מוֹדֶרֶת, ולכן היא טעונה שמירה מעולה יותר מכל פרה, ואפסר הוא
 שמירתה הראויה ואינו שמירה יתירה, ולכן היא כשרה. ואכן, פרה
 רגילה שאין טבעה להיות מורדת, אם קשרה בעליה באפסר נפסלת,
 משום שהאפסר הוא שמירה יתירה ונחשב משא.

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בביאור דברי המשנה, שבעלי
 השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר: שינוי במשנתנו (לעיל נא), הַפֶּסֶל
 יוצא בַּשִּׁיר וכו', וכל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכין בשיר.
 שואלת הגמרא: מֵאֵי – מהו פירוש יוֹצֵאִין, וּמֵאֵי – ומהו פירוש
 נִמְשָׁכִין. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב הוֹנָא**, כך פירוש דברי המשנה,
 בעלי חיים שדרכם לצאת בשיר, או יוֹצֵאִין כשהם בְּרוֹכִין סביב
 צוארם ברצועה הקבועה בטבעת שבשיר, באופן שאי אפשר לאוחזם
 בה והשיר ניתן רק לנוי, או יוצאים כשהם נִמְשָׁכִין ברצועה הקבועה
 בטבעת שבשיר, שהיא אינה כרוכה. שבין אם ניתן השיר לנוי ובין אם
 ניתן לשמירה, דרכם בכך ואינו נחשב משא. וּשְׂמוּאֵל אָמַר, כך
 פירוש דברי המשנה, בעלי חיים שדרכם לצאת בשיר יוֹצֵאִין רק
 כשהם נִמְשָׁכִין בשיר, כגון שהרצועה הקבועה בו אינה כרוכה,
 שדרכם להשתמר בה, וְאֵין יוֹצֵאִין כשהם בְּרוֹכִין ברצועה שבשיר,
 שאינו אלא לנוי, ואין הדרך לצאת כך, ולכן נחשב משא. מביאה
 הגמרא ברייתא בענין זה: בְּמִתְנִיתָא תָנָא – בברייתא שנו, בעלי
 השיר יוֹצֵאִין כשהם בְּרוֹכִין ברצועה שבשיר באופן הראוי לְיִמְשָׁךְ.
 הגמרא מביאה שרב הונא עשה מעשה כשיטתו: **אָמַר רַב יוֹסֵף**,
חֲוִינָא לָהּ לְעִינֵי דְּבִי רַב הוֹנָא – ראיתי את העגלים שבבית רב
 הונא, שהם יוֹצֵאִין בַּאֲפִסְרֵיהֶן בְּרוֹכִין בַּשֶּׁבֶת, כפי שיטתו שאמר
 שיוצאים כרוכים לנוי.

הגמרא מביאה את מנהג בית רבי ביציאת פרדות באפסר: כִּי אָתָּא
 – כאשר בא רב דִּימִי מארץ ישראל לבבל, אָמַר בשם רַבִּי חֲנִינָא,
מוֹלָאוֹת ו–פרדות) שֶׁל בֵּית רַבִּי יוֹצֵאוֹת – רגילות לצאת בַּאֲפִסְרֵיהֶן
בַּשֶּׁבֶת. הגמרא מבררת את המנהג בבית רבי שפרדות יוצאות
 באפסר אף כשהוא כרוך. הסתפקת הגמרא: אִיבֵּינָא לָהּ – הסתפקו
 בני הישיבה, מה שאמר רבי חנינא שהפרדות של בית רבי יוצאות
 באפסר בשבת, האם באפסרים בְּרוֹכִין הן יוצאות, שהאפסר בא רק
 לנוי, או שמא יוצאות רק כשהם נִמְשָׁכִין באפסר, והאפסר בא
 לשמירתן. מוכיחה הגמרא: תָּא שְׁמַע – בא ושמע ראייה לפשוט
 הספק, דְּבִי אָתָּא – שכאשר בא רב שְׂמוּאֵל בְּרִי יְהוּדָה מארץ ישראל
 לבבל, אָמַר בשם רַבִּי חֲנִינָא, מוֹלָאוֹת ו–פרדות) שֶׁל בֵּית רַבִּי
 יוֹצֵאוֹת – רגילות לצאת בַּאֲפִסְרֵיהֶן כשהם בְּרוֹכִים בַּשֶּׁבֶת. הרי
 הדבר מפורש, שאף באפסר כרוך שאינו אלא לנוי, היו הפרדות
 יוצאות בשבת.

מוסיפה הגמרא: אֲמַרְוִה רַבִּנָּן קָמִיה דְּרַב אִסִּי – אמרו החכמים לפני
 רב אסי, הֲאֵל דְּרַב שְׂמוּאֵל בְּרִי יְהוּדָה – דבר זה שאמר רב שמואל בר

יהודה, שפרדות של בית רבי יוצאות באפסרים כרוכים, לֹא צָרִיכָא
 – אין אנו צריכים לו, מפני שכבר מְדַבְּרִי דִּימִי נִפְקָא – מדברי רב דימי
 שאמר שיצאו באפסרים יש ללמוד שמדובר באפסרים כרוכים, אף
 שהוא לא אמר כן במפורש, משום דִּאי סָלְקָא דַּעְתָּךְ – שאם עולה
 על דעתך לומר דְּרַב דִּימִי רק באופן שהם נִמְשָׁכִין בַּאֲפִסְרֵי – אמר
 שהם יוצאים, ולא באופן שהאפסר כרוך, ובא רק ללמדנו שרבי סובר
 שפרד משתמר באפסר ולכן אינו נחשב משא, הלא דבר זה כבר
 מְדַבְּרִי הִתְדָּה אָמַר שְׂמוּאֵל נִפְקָא – מדברי רב יהודה בשם שמואל
 הוא נלמד, דְּאָמַר ו–שכן אמר) רַב יְהוּדָה שֶׁאָמַר שְׂמוּאֵל, שינוי
 במשנתנו (לעיל נא) שגמל יוצא באפסר ונאקה יוצאת בחטם, שכן הוא
 דרך שמירתו, וּמַחְלִיפִין הִיוּ התלמידים בשאלתם לַפְנֵי רַבִּי, באופן
 הפוך, ששמירתה שֶׁל זו בְּלוֹ, שהיה האפסר על גבי הנאקה והחטם
 על גבי הגמל, מֵהוּ – מה הדין, האם גם באופנים אלו הם יוצאים,
 וְאָמַר לַפְנֵי ו–לפני רבין) רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי, לפשוט את הספק
 בגמל בחטם, כֶּךָ אָמַר אָבָא ו–אבי, רבי יוסי, אֲרִבְעָ בְּהֵמוֹת יוֹצֵאוֹת
 בַּאֲפִסְרֵי, הַפֶּסֶל וְהַפֶּרֶד וְהַגְּמָל וְהַחֲמוֹר, שאפסר הוא שמירתם
 הראויה, ובא למעט שאינם יוצאים בשמירה מעולה יותר, כגון גמל
 בחטם. והפרד בכלל בההמות שמנה רבי יוסי שיוצאות באפסר, ומן
 הסתם קיבל רבי את דברי רבי יוסי אלו, ואף הוא סובר כן, וכיון
 שמכאן כבר למדנו שרבי סובר שפרד יוצא באפסר, אין כל חידוש
 בדברי רב דימי שפרדות של בית רבי יוצאות באפסר, ובהכרח שרב
 דימי בא ללמדנו חידוש נוסף שלא למדנו משם, שאף באפסר כרוך
 יוצאות, ולא רק כאשר הוא בא לשמור. ואם כן, אין אנו צריכים את
 דברי רב שמואל בר יהודה שאמר שפרדות של בית רבי יוצאות אף
 באפסרים כרוכים, שכבר מדברי רב דימי ידענו זאת.

דוחה הגמרא: אָמַר לָהּ ו–להם) רַב אִסִּי לחכמים, אִיצְטְרִיף לָהּ –
 צריכים אנו את דברי רב שמואל בר יהודה, שאמר שפרדות של בית
 רבי יוצאות אף באפסרים כרוכים, משום דִּאי מְדַבְּרִי יְהוּדָה נִפְקָא –
 שאם תבוא ללמוד כן מדברי רב יהודה ושהביא את הספק בגמל
 בחטם, ואת ההוכחה שהביאו לפני רבי מדברי רבי יוסי, שארבע
 בהמות יוצאות באפסר, ובכללן פרד, הִנֵּה אֲמִינָא – הייתי דוחה
 ואומר שאין ללמוד מדבריו מה סובר רבי, שיש לומר שרבי ישמעאל
 ברי יוסי אָמַר לַפְנֵי ו–לפני רבין את מיימרת באופן שה שפרד
 יוצא באפסר, וְרַבִּי לֹא קִיבְּלָהּ מִיְּדֵיהּ – לא קיבל ממנו זה, ואינו
 סובר כן, וְקָא מְשַׁמַּע קֵץ דְּרַב דִּימִי – מלמדנו רב דימי שאכן רבי
 סובר כן, שהרי פרדות שבביתו יוצאות באפסר. וְאִי דְּרַב דִּימִי – ואם
 נבוא ללמוד מדברי רב דימי שאמר שפרדות של בית רבי יוצאות
 באפסר שכן סובר רבי, הִנֵּה אֲמִינָא – הייתי אומר, הִנֵּי מִיָּלִי – אלו
 הדברים שסבר רבי שפרדות יוצאות באפסר, רק באופן שהם נִמְשָׁכִין
 באפסר, שכיון שהוא שמירתו של הפרד אינו נחשב משא, אֲכַל
 באופן שהם בְּרוֹכִין ברצועה שבאפסר, שאין האפסר משמש
 לשמירה אלא רק לנוי, לֹא יוצא בו, שהוא נחשב משא. ולכן קָא
 מְשַׁמַּע לָן – מלמדנו דְּרַב שְׂמוּאֵל בְּרִי (רב) יְהוּדָה, שפרדות של בית
 רבי יוצאות באפסרים כרוכים, שאף כאשר הוא בא לנוי אינו נחשב
 משא.

הגמרא דנה כיצד מקבל השיר טומאה: שינוי במשנתנו (לעיל נא) בענין
 טהרת שיר, וּמוֹזִין עָלֶיהָ מִי חטאת וּמוֹכְלִין בְּמִקְוָם – בעודם בצואר
 הבהמה, ואינו צריך להסירם. מקשה הגמרא: לְמִימָרָא – האם באה
 המשנה לומר על השירים דְּבִנֵּי קְבוּלֵי טוּמְאָה יִנְהוּ – שהם בני
 קבלת טומאה, כפי שיש ללמוד מהנידון כיצד מטהרים את השיר.
 וְהִתְנָן – והלא שינוי במשנה (כלים פ"ב מ"א), מְבַעֵת המשמשת לנוי
 אָדָם באצבעו טְמֵאָה – מקבלת טומאה, מפני שהיא תכשיט, וּמְבַעֵת
 המשמשת לְבִהְמָה, כגון שיר שבצוארה, וְכֵן טבעת של בָּלִים, כמו
 שעושים בראש ידידת הכלים, וְכֵן שֶׁאֵר כָּל הַמְּבַעֵוֹת, כגון העשויות
 בדלת הבית,

שבת דף נב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) קלה

את הנקב, יש לומר שהתנא במשנתו **כבר** לה – סובר **כרבי יהודה**
דאמר שמעשה הבא כדי לתקן את הכלי **לאו מעשה הוא** – אינו
נחשב מעשה לבטלו מתורת כלי ולטהרו מטומאתו, ומעשה זה
שהרחיב את הנקב הוא תיקון השיר לשמש לבהמה, ואינו נטהר על
ידו, ולכן שנה התנא כיצד יטהרו. **דתניא** – שנינו בברייתא, **רבי**
יהודה אומר, לא אמר שנינו מעשה – לא אמרו שנטהר הכלי על
ידי מעשה הבא לתקן, **אלא** רק על ידי מעשה הבא לתקן.
תירוצו נוסף מדוע אין חציצה בהטבלת השיר במקומו: **במתניתא תני**
בברייתא שנו, שמה שאמרו שמטביל את השיר במקומו, מדובר
במחולקין – באופן שהשיר והטבעת הנתונה בו אינם מהודקים זה
לזה אלא אלא רחבים ומחוברים בריות, וכך היו מתחילה, ואין כאן
חציצה.
מתוך שהביאה הגמרא את המשנה העוסקת בטבעת המקבלת
טומאה, דנה בחילוקים בין מיני הטבעות לענין הוצאה בשבת ולענין
קבלת טומאה: **שאל תלמיד אחר מגליל העליון את רבי אליעזר,**
שמעתי שחולקין – שיש חילוק בין טבעת לטבעת – בין מיני
הטבעות בהלכותיהם, ואיני יודע לענין איזו הלכה נאמר החילוק.
אמר (השיב) לו רבי אליעזר לתלמיד, **שמה לא שמעתי** שיש חילוק
בין מיני הטבעות **אלא לענין הוצאה מרשות לרשות בשבת**, שכן
מצינו בזה חילוק, שטבעת שיש עליה חותם אינה תכשיט לאשה
אלא משא ואם יצאה חייבת חטאת, וטבעת שאין עליה חותם היא
תכשיט לאשה ואינה משא ואם יצאה פטורה. **דא** – שאם תאמר
שלענין קבלת טומאה נאמר החילוק, אי אפשר לומר כן, שהרי **דא**
ודא (זה וזה, כל מיני הטבעות) **חיא** – דין אחד להם, ואין
חילוק ביניהם.
מקשה הגמרא: וכי לענין קבלת טומאה **דא ודא אחת היא** – כל
מיני הטבעות דין אחד להם, והתנן – והרי שנינו במשנה (כלים פ"ב מ"א),
טבעת המשמשת לנוי אדם באצבעו טמאה – מקבלת טומאה,
וטבעת המשמשת לבהמה, כגון שיר שבצווארה, **וכן טבעת של**
כלים, כמו שעושים בראש דיות הכלים, **וכן שאר כל הטבעות**,
כגון טבעת הנתונה בראש, **מהורות** – אינן מקבלות טומאה, אם כן
מצאנו חילוק בין מיני הטבעות לענין קבלת טומאה, ומדוע אמר רבי
אליעזר שאין חילוק ביניהם. מתרצת הגמרא: **כי קאמר ליה איהו**
נמי – אף רבי אליעזר כשאמר לו לתלמיד שלענין קבלת טומאה דין
אחד לכל מיני הטבעות, רק בטבעת העשויה לנוי **דאדם** (של אדם)
קאמר ליה (אמר לו), שכל טבעות אדם מקבלות טומאה, ואילו
לענין הוצאה בשבת יש חילוק ביניהם, שאם יש עליה חותם נחשבת
משא ואם אין עליה חותם נחשבת תכשיט.
מקשה הגמרא: ואף טבעת העשויה לנוי **דאדם** (של אדם), וכי **דא**
ודא אחת היא – כל מיני טבעות אלו דין אחד להם לענין טומאה,
כפי שאמר רבי אליעזר. **והתניא** – והרי שנינו בתוספתא (כלים פ"ב פ"ב)
טבעת שהתקיינה אותה בראש רצועה לשמש
כתורה לחגור **כה את קטניו**, **וכן לקשר בה את שרוליו בין כתפיו**
כשהוא מפשילם, **מהורה** – אינה מקבלת טומאה, משום שאינה
משמשת את האדם אלא את בגדיו, **ולא אמרו** שטבעת אדם **טמאה**
– מקבלת טומאה **אלא בטבעת של אצבע** (העשויה לנוי באצבע)
בלבד. אם כן, מצאנו חילוק בין מיני טבעות של אדם לענין קבלת
טומאה, ומדוע אמר רבי אליעזר שאין חילוק ביניהם. מתרצת
הגמרא: **כי קאמר ליה איהו נמי** – אף רבי אליעזר כשאמר לו
לתלמיד שלענין טומאה דין אחד לכל מיני הטבעות, רק בטבעת
דאצבע – הנתונה באצבע **קאמר ליה**, שכל מיני טבעות אלו
מקבלות טומאה, ואילו לענין הוצאה בשבת יש חילוק ביניהם.
מקשה הגמרא: ואף טבעת העשויה לנוי **דאצבע** (באצבע), וכי **דא**
ודא אחת היא – כל מיני טבעות אלו דין אחד להם לענין טומאה,
כפי שאמר רבי אליעזר, **והתנן** – והרי שנינו במשנה (כלים פ"ב מ"ז),
טבעת שהיא עצמה של מתכת, וחורתה – החותם הקבוע בה **של**
אלמוג (עשוי מעץ אלמוגים), **טמאה** – מקבלת טומאה, אף שאין
לה בית קיבול, משום שאנו דנים אותה על פי עיקרה שהוא ממתכת,

מהורות – אינן מקבלות טומאה, משום שאינן בכלל תכשיט. אם כן,
מבואר במשנה זו ששיר אינו מקבל טומאה, ולא כפי שלמדנו
ממשנתנו.
מתרצת הגמרא: **אמר רבי יצחק (נפחא)**, אכן שיר אינו מקבל
טומאה, ומשנתנו העוסקת בדרכי טהרת השיר, מדברת **בכאין מנוי**
אדם לנוי בהמה – בשיר ששימש תחילה לתכשיט אדם ובאותה
שעה נטמא, ולאחר מכן שינה בעליו את ייעודו ונתנו לשמש לנוי
בהמה, ועדיין הוא טמא כבתחילה, ובא לטהרו כדי שלא יטמא
טהרות במגעו. תירוצו נוסף: **ורב יוסף אומר**, אמנם שיר המשמש לנוי
בהמה אינו מקבל טומאה, שאין תורת תכשיט לבהמה, אך שיר
שדיברה משנתנו, **הואיל ואדם מושך בהם** (בשיר) **את הבהמה**,
נמצא שהוא כלי המשמש אדם ומקבל טומאה. מוכיחה הגמרא
שבאופן זה הוא נחשב כלי המשמש אדם: **מי לא תניא** – האם לא
שנינו בברייתא, **מקל של בהמה** (שבו הוא מכה את הגמל או את
הנאקה), אם הוא של מתכת, מקבל טומאה. מבארת הגמרא את
ההוכחה: **מה טעם** הדבר שמקבל טומאה, הלא כלי המשמש בהמה
אינו מקבל טומאה, ודאי הטעם משום שהמקל נחשב כלי המשמש
אדם, **הואיל ואדם רודה** (מכה ומייסר) **בהן** את בהמתו. ויש ללמוד
מברייתא זו, **דהכא נמי** – שכאן בשיר גם כן נחשב כלי המשמש
אדם, **הואיל ואדם מושך בהן** (בשיר) את הבהמה.
שנינו במשנתנו (לעיל נ"א), בענין טהרת שיר שבצוואר הבהמה, **ומחולקין**
במקומן, כלומר, שאם נטמא השיר ובא לטהרו בטבילה, יכול
להטבילו אף בעודו במקומו בצוואר הבהמה. מקשה הגמרא: והלא
באופן זה **האיכא** (יש) חציצה בין השיר למים, משום שבשיר נתונה
טבעת (שבה אחוזה רצועת השיר), והיא מהודקת בו בחוזקה, והמים
אינם יכולים להיכנס במקום החיבור, וכיצד נטהר השיר בטבילה זו.
מתרצת הגמרא: **אמר רבי אמי**, משנתנו מדברת באופן **שריתקן** –
שהכה בפטיש על השיר והרחיב את הנקב שבו, וכך הטבעת אינה
מהודקת והמים נכנסים במקום החיבור, ואין כאן חציצה.
הגמרא דנה בתירוץ של רבי אמי, כיצד לדבריו קיבל השיר טומאה.
שואלת הגמרא: **ליכא** – האם נאמר שרבי **אמי** שאמר שמשנתנו
דיברה באופן שהרחיב את הנקב שבשיר, **כרב יוסף ככירא ליה**
(הוא סובר), שאמר (בגמרא לעיל) שהשיר מקבל טומאה מפני שהוא
משמש את האדם למשיכת הבהמה, ולכן אף כשהרחיב את הנקב
לאחר שנטמא, לא נטהר השיר בכך, משום שעדיין הוא ראוי
למשיכת הבהמה, ולכן שנה התנא במשנתנו כיצד יש לטהרו. **דא** –
שאם תאמר שרבי אמי סובר **כרבי יצחק (נפחא)**, **דאמר** (ש) שיש
להעמיד את משנתנו **בכאין מנוי אדם לנוי בהמה** – בשיר ששימש
תחילה לנוי אדם ובאותה שעה נטמא, ולאחר מכן שינה את ייעודו
ונתנו לשמש לנוי בהמה, אם כן יש להקשות, **בין דריתקן עבר בהו**
מעשה – כיון שהרחיב את הנקב עשה בו מעשה לשנותו מנוי אדם,
שמעתה אינו נאה לאדם ואינו נחשב תכשיט לענין קבלת טומאה,
ובכך **פריחה** (הסתלקה) **לה הטימאה מיניהו** (מן השירים), ואינו
צריך לטהרו.
מוכיחה הגמרא שעל ידי מעשה שעשה לבטלו מנוי אדם מסתלקת
הטומאה מהשיר: **דתנן** – שנינו במשנה (כלים פ"ב מ"ט), **כל הכלים**
שלא נגמרה מלאכתם, **יורדין לדי טומאתן** – נחשבים ככלים
גמורים ומקבלים טומאה **במחשבת** – על ידי מחשבת הבעלים שלא
להוסיף תיקון בכלי אלא להשתמש בו כמות שהוא עכשיו, ואם
לאחר מכן נמלך להוסיף בו תיקון, **אין עולין מטומאתן** – אינם
נפקעים מתורת כלי המקבל טומאה, להיחשב ככלי שלא נגמרה
מלאכתו, **אלא שנינו מעשה** שיעשה בו, להוכיח שהוא עתיד
להוסיף בו תיקון מלאכה, ולא די במחשבה שיחשוב כן. ויש ללמוד
ממשנה זו, שעל ידי מעשה בטל ממנו תורת כלי ונטהר בכך, ואף
כשהרחיב את נקב השיר אינו נוי עוד לאדם, ומדוע שנה התנא
במשנתנו כיצד יש לטהרו.
דוחה הגמרא: אין הכרח לומר שרבי אמי סובר כרב יוסף, אלא הוא
יכול לתרץ אף כרבי יצחק, ומה שלא נטהר השיר על ידי שמרחיב

1 וכלי מתכת מקבל טומאה אף כשאין לו בית קיבול. אך אם היא
2 ו-הטבעת עצמה) שֶׁל אֶלְמוֹג, וְחֻזְמָה שֶׁל מַתְּכָה, מְהוּרָה - אינה
3 מקבלת טומאה, משום שאנו דנים אותה על פי עיקרה שהוא של עץ,
4 וכלי עץ אינו מקבל טומאה כשאין לו בית קיבול. אם כן, מצאנו
5 חילוק לענין טומאה בין מיני טבעות של אצבע, ומדוע אמר רבי
6 אליעזר שאין חילוק ביניהם. מתרצת הגמרא: כִּי קָאָמַר לִיהּ אִיהוּ
7 נָמִי - אף רבי אליעזר כשאמר לו לתלמיד שאין חילוק לענין טומאה,
8 רק בטבעת שבוּלָה שֶׁל מַתְּכָה קָאָמַר לִיהּ, שכל מיני טבעות מתכת
9 מקבלות טומאה, ואילו לענין הוצאה בשבת יש חילוק ביניהם.
10 מתוך שהובאו החילוקים בין מיני טבעות, מביאה הגמרא חילוקים אף
11 בין מיני מחטים, לענין הוצאה בשבת ולענין קבלת טומאה: וְעוּד
12 שֶׁאֵל התלמיד מגליל העליון את רבי אליעזר, שֶׁמַּעֲתִי שְׁחוּלְקִין -
13 שיש חילוק בֵּין מַחַט לְמַחַט - בין מיני המחטים בהלכותיהם, ואינו
14 יודע לענין איזו הלכה נאמר החילוק. אָמַר לִיהּ -[השיב לו] רבי
15 אליעזר לתלמיד, שֶׁמָּא לֹא שְׁמַעְתָּ שיש חילוק בין מיני המחטים
16 אֵלָּא לְעֵינֵי הוצאה מרשות לרשות בשַׁבָּת, כפי ששינוי (להלן נ. טב.),
17 שמחט נקובה משא היא ואסור מן התורה לצאת בה בשבת, והמוציא
18 בשוגג חייב חטאת, ומחט שאינה נקובה אינה משא אלא תכשיט,
19 ולכן המוציא פטור מחטאת. דָּאִי - שאם תאמר שְׁלֵעֲנִין קבלת
20 טוֹמָאָה נאמר הדיחוק, אי אפשר לומר כן, שהרי דָּא וְדָא -[זה וזה,
21 כל מיני המחטים] אֶחָת הִיא - דין אחד להם, ואין חילוק ביניהם.
22 מקשה הגמרא: וְכִי לְעֵינֵי קבלת טוֹמָאָה דָּא וְדָא אֶחָת הִיא - כל
23 מיני המחטים דין אחד להם, וְהֵתֵּנָּן - והרי שינוי במשנה (כלים פ"ג מ"ה),
24 מַחַט שְׁנִיטָל חוּרָה - שנשבר החור שבראשה, שבו מכניסים את
25 החוט, או שנשבר עֵקֶצָה - החוד שלה, שבו מנקבים את הבגד,
26 מעתה היא אינה ראויה למלאכתה, ולכן היא מְהוּרָה - אינה מקבלת
27 טומאה, מפני שבכך יצאה מתורת כלי. אם כן, מצאנו חילוק בין
28 המחטים לענין קבלת טומאה, שמחט שלמה מקבלת טומאה ומחט
29 שנשבר חורה או עוקצה אינה מקבלת טומאה, ומדוע אמר רבי
30 אליעזר שאין חילוק. מתרצת הגמרא: כִּי קָאָמַר לִיהּ רבי אליעזר
31 לתלמיד שלענין קבלת טומאה אין חילוק, רק בְּמַחַט שְׁלִימָה, שלא
32 ניטל ממנה חורה או עוקצה.
33 מקשה הגמרא: וְאִם בְּשְׁלִימָה - במחט שלמה, וכי דָּא וְדָא אֶחָת הִיא
34 - כל מיני מחטים אלו דין אחד להם לענין טומאה, כפי שאמר רבי
35 אליעזר, וְהֵתֵּנָּן - והרי שינוי במשנה (כלים שם), מַחַט שְׁהֻלְתָּהּ
36 חֲלוּדָה, אם החלודה מַעַכְבַּ אֶת הַתְּפִירָה, המחט מְהוּרָה - אינה
37 מקבלת טומאה, שאינה ראויה עוד למלאכתה, ולכן אינה נחשבת
38 כלי, וְאִם לֹא - ואם אין החלודה מעכבת את התפירה, המחט מְמָאָה
39 - מקבלת טומאה. וְאָמְרִי דְבִי רַבִּי יֵאָי - ואמרו החכמים שבבית
40 מדרשו של רבי ינאי, מה שאמרה המשנה שאם החלודה מעכבת את
41 התפירה אין המחט מקבלת טומאה, וְהוּא שְׁרִישׁוּמָה נִיכָר - מדובר
42 באופן שרושם החלודה ניכר על גבי הבגד, וזהו עיכוב התפירה
43 שאמרה המשנה שמחמתו אינה מקבלת טומאה. אם כן, מצאנו
44 חילוק בין מיני מחטים שלמים לענין קבלת טומאה, ומדוע אמר רבי
45 אליעזר שאין חילוק. מתרצת הגמרא: כִּי קָאָמַר לִיהּ רבי אליעזר
46 לתלמיד שלענין קבלת טומאה אין חילוק, רק בְּשִׁיפָא - במחט ששפו
47 אותה בפצירה ובכך הסירו ממנה את החלודה קָאָמַר לִיהּ.

מקשה הגמרא: וְאִם בְּשִׁיפָא - במחט ששפו אותה ואין בה חלודה, וכי
דָּא וְדָא אֶחָת הִיא - כל מיני מחטים אלו דין אחד להם לענין טומאה,
כפי שאמר רבי אליעזר, וְהֵתֵּנָּן - והרי שינוי בברייתא, מַחַט, בֵּין
אם היא נְקוּבָה וְכִין אם אִינָה נְקוּבָה, מוֹתֵר לְמַלְטָה בְּשַׁבָּת
ברשות היחיד, שאין בה איסור מוקצה, שאף מחט שאינה נקובה
נחשבת כלי, מפני שהיא ראויה לטול בה את הקוץ מגופו, וְלֹא
אָמְרִינֵן - ואין אנו אומרים שדווקא מחט נְקוּבָה נחשבת כלי אֵלָּא
לְעֵינֵי קבלת טוֹמָאָה בְּלָבָד, שהנקובה נחשבת כלי ומקבלת טומאה,
ושאינה נקובה אינה נחשבת כלי ואינה מקבלת טומאה. אם כן,
מצאנו חילוק בין מיני מחטים שאין בהם חלודה לענין קבלת טומאה,
ומדוע אמר רבי אליעזר שאין חילוק ביניהם. מתרצת הגמרא: הָא
תְּרַנְמָא - הלא העמיד וביאר אֲבִי (להלן קכג.), אֵלִיפָא דְרָבָא - לפי
שיטת רבא ושאמר (סו) שמחט שניטל חורה או עוקצה אסורה
בטלטול משום מוקצה, שהברייתא מדברת בְּנִלְמִי - במחט שעדיין
לא נגמרה מלאכתה, שרק נקצצה מהחוט שממנו עושים את
המחטים, והוא עומד לנקבה, ובוז חילקה הברייתא בין דין מוקצה
בשבת לדין קבלת טומאה, שכיון שיכול להימלך בדעתו ולהניח את
המחט כשהיא לא נקובה ולהשתמש בה להוצאת קוץ מגופו אינה
מוקצה, ואילו לענין קבלת טומאה כיון שעתה בדעתו לנקבה נחשבת
כלי שלא נגמרה מלאכתו ואינה מקבלת טומאה. ואילו רבי אליעזר
דיבר על מחט שנגמרה מלאכתה כבר בלי נקב, שכן היא צורת
המחט, ועל כך אמר שבין נקובה ובין אינה נקובה היא מקבלת
טומאה, משום שראויה להוציא קוץ.

משנה

המשנה מפרטת אופנים שהבהמה נושאת דבר הטפל לגופה, ואינו
נחשב למשא ועל כן מותרת לצאת בו: חֲמֹור יוֹצֵא לרשות הרבים
בשבת בְּמַרְדְּעָת -[כיסוי שמניחים תמיד על גביו לחממו] בִּזְמַן שֶׁהִיא
קְשׁוּרָה בֹּא -[שהמרדעת קשורה לחמור], וְזָרִים -[אילים] יוֹצֵאִין
כשהם לְבִנְיָן -[עור קשור תחת זכרותם], וְחֲלוּת יוֹצֵאִין כשהן
שְׁחוּלוֹת -[אליתן קשורה למעלה], וכן יוצאות הרחלות כשהן
בְּבוּלוֹת -[אליתן קשורה למטה], וְכִן יוצאות כשהן בְּבִנוֹת
ו-עטופות בבגד לשמור את צמרן נקל, וְהָעִיִּים יוֹצֵאִין כשדדיהן
צְרוּרוֹת - קשורות בבגד, בין אם צרין כדי לייבשן מן החלב, ובין אם
קשר להם כיס כדי לשמור את החלב שלא יטפס לארץ, ואף
שהבהמה נושאת את הבגד או הכיס. שדברים אלו טפלים לבהמה,
ואינם נחשבים משא. רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בְּבוּלִין - בכל האופנים שהתיר
תנא קמא, משום שהוא סובר שהם נחשבים משא. חוץ מן הַרְחֵלִין
הַבְּבוּנוֹת -[העטופות בבגד], שעטיפתן אינה נחשבת משא, מפני
שהיא באה לשמירת צמרן והוא כתכשיט שלהן. רַבִּי יְהוֹדָה אוֹסֵר,
עִיִּים יוֹצֵאִין כשדדיהן צְרוּרוֹת - קשורות בבגד, וכדברי תנא קמא
שהבגד אינו נחשב משא, אך זהו רק כאשר צר אותו כדי לִיבֹשׁ
אותו מן החלב, שבאופן זה דרכו להדק בקשירתו היטב, ואין לחשוש
שמה יפול הבגד, אֲבָל לֹא כאשר צר אותו לְחֵלֶב - לשמור על
החלב, שאמנם אינו נחשב משא ומן התורה יוצאות כך, אך כיון
שבאופן זה אינו מהדק היטב בקשירתו, חששו חכמים שמה יפול
ברשות הרבים וישכח ויבוא לטלטלו, ויעבור איסור בכך.